

Именно поради това, без да има претенцията за абсолютна изчерпателност, настоящият сборник си постави задачата максимално да събере и представи песните и преданията за двамата войводи в българската фолклорна традиция.

При подготовката му основен принцип на изграждане е тематичното подреждане по основните мотиви в хронологичен ред съобразно жизнения път на двамата герои.

Всички песни в един или друг аспект отразяват живота и делата на тези исторически личности, реално съществували в определен период на определена епоха. Друг е въпросът как и до каква степен тези песни и предания отразяват историческата истина, каква и до колко е вярна историческата информация в тях, сравнена с реалните исторически лица и събития. Но тук не бива да се забравя, че пред нас не е историческа хроника, а фолклорни произведения, в които историята не се разказва, а се показва като сблъсък между доброто и лошото. Че народната песен е катализатор на фолклорното мислене и отношение към историческите събития и личности, че в тях е налице стремеж към реализиране на нравствено-етична оценка. Фолклорното произведение съхранява определена историческа информация, предава я, но по художествен път и от гледна точка на колектива с функции и права за това.

Затова, четейки тези песни, не бива да се учудваме, че Стефан Караджа и Хаджи Димитър водят заедно дружина в Сливенския балкан, че Хаджи Димитър непрекъснато изпраща заръки за Стефан Караджа да дойде в дружината му, макар че те да не са се познавали до момента на срещата им в Румъния. Прави впечатление, че в немалка част от песните за Хаджи Димитър като образ е налице и Панайот Хитов – крупна личност от нашето Национално-освободително движение, но като че ли винаги на преден план изпъква Хаджи Димитър. А исторически факт е, че Панайот Хитов е водил чета в Сливенския балкан около три години, в която знаменосец е бил Хаджи Димитър. Тази смяна на местата на историческите личности в песните не е акт на дезинформация или обезценяване делото на Панайот Хитов, а плод именно на нравствената оценка на фолклорното мислене, за което особена значимост добива този борец, който паднал в борбата за свобода. Личностите стават велики в своята гибел за